

УДК 342.051 : 343.148

Д.В. Смерницький, кандидат юридичних наук,
начальник відділу Державного науково-дослідного
інституту МВС України

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОЇ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В СИСТЕМІ МВС УКРАЇНИ

Розглянуто питання адміністративно-правового регулювання проведення наукової і науково-технічної експертизи результатів наукової діяльності в системі МВС України.

Ключові слова: наукова і науково-технічна експертиза, наукова і науково-технічна діяльність, науково-дослідна робота, дослідно-конструкторська робота.

Рассмотрены вопросы административно-правового регулирования проведения научной и научно-технической экспертизы результатов научной деятельности в системе МВД Украины.

In the article considered the questions of administrative and legal regulation of scientific and technical expertise of scientific results in the System of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Вирішення основних завдань підвищення економічного рівня суспільства, зростання виробництва, сільського господарства тощо неможливе без використання результатів науково-технічних досліджень. Передові, економічно розвинені країни постійно приділяють велику увагу розвитку науково-технічного прогресу і насамперед проведенню наукових досліджень і впровадженню у практичну діяльність їх результатів. Підтримка наукової і науково-технічної діяльності проводиться державою за багатьма напрямками, чи не найголовнішим з яких є забезпечення виділення бюджетного фінансування на проведення наукових досліджень. Зважаючи на те, що забезпечити фінансовою підтримкою всі напрями наукових досліджень неможливо, постає питання щодо визначення основних напрямів розвитку вітчизняної науки, які і стають пріоритетними для подальшої підтримки з боку держави.

Важливу роль у проведенні оцінки наукових досліджень, визначенні їх доцільності та пріоритетності для суспільства, відповідності сьогоденню, правильності вибраних шляхів, співвідношення витрачених зусиль і матеріальних витрат та отриманого результату відіграє наукова і науково-технічна експертиза.

З огляду на зазначене вбачається за доцільне проведення дослідження стосовно адміністративно-правового регулювання наукової і науково-технічної експертизи наукової діяльності на прикладі системи МВС України.

Актуальність дослідження полягає в необхідності аналізу вітчизняного нормативно-правового забезпечення регулювання наукової і науково-технічної експертизи наукової і науково-технічної діяльності.

Питання адміністративно-правового забезпечення наукової і науково-технічної діяльності розглядали у наукових працях Т.О. Коломоєць, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, М.Ф. Стахурський, Н.І. Золотарьова, В.В. Конопльов, С.О. Кузніченко, В.Ю. Шильник, С.Ю. Беньковський та інші. Водночас дослідження у цій сфері, враховуючи її актуальність, себе не вичерпали та потребують подальшого системного наукового аналізу.

Мета цієї статті — отримання нових наукових знань у сфері адміністративно-правового регулювання наукової і науково-технічної експертизи.

Надаючи пріоритетного сприяння розвитку науки як визначального джерела економічного зростання та невід'ємної складової національної культури й освіти, держава створює необхідні умови для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері науково-технічної діяльності, забезпечує використання досягнень науки і техніки для вирішення соціальних, економічних, культурних та інших завдань. Державне управління та регулювання наукової діяльності при цьому здійснюються згідно з принципами органічного поєднання науково-технічного, економічного, соціального та духовного розвитку суспільства, об'єднання принципів централізації та децентралізації управління наукової діяльності; дотримання вимог екологічної безпеки; визнання свободи творчої, наукової і науково-технічної діяльності; збалансованого розвитку фундаментальних і прикладних досліджень; використання досягнень світової науки, можливостей міжнародного наукового співробітництва; свободи розповсюдження наукової та науково-технічної інформації; відкритості для міжнародного науково-технічного співробітництва, забезпечення інтеграції української науки до світової у поєднанні із захистом інтересів національної безпеки [1, с. 461, 462].

Центральні органи виконавчої влади у сфері наукової та науково-технічної діяльності у межах своєї компетенції:

- здійснюють управління у сфері наукової та інноваційної діяльності та відповідають за рівень науково-технічного розвитку відповідних галузей;

- визначають напрями розвитку наукового і науково-технологічного потенціалу галузей, спрямовують і контролюють діяльність підпорядкованих їм наукових організацій;

- беруть участь у формуванні пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки в Україні, державних наукових і науково-технічних програм, а також державного замовлення;

- формують програми науково-технічного розвитку відповідних галузей та організують їх виконання;

- організують розроблення, освоєння та виробництво сучасної конкурентоспроможної продукції на основі використання нових високоефективних технологій, устаткування, матеріалів, інформаційного забезпечення;

- готують пропозиції щодо вдосконалення економічного механізму забезпечення науково-технічного розвитку відповідних галузей;

- здійснюють інші повноваження, передбачені законодавством України [2, с. 168].

Як зазначає Т.О. Коломоєць, нормативно-правова база державного управління у сфері науки визначає «правила гри» стосовно впливу держави на наукову галузь. Керуючись нормативно-правовими актами, суб'єкти адміністративно-правового регулювання у сфері науки виконують функції щодо державного регулювання зазначеної сфери. В умовах обмеження фінансування, коли держава не в змозі підтримувати всі наукові дослідження у повному обсязі (йдеться як про значні матеріальні витрати, так і про ефективність поділу бюджетних коштів), визначення пріоритетних наукових напрямів (колективів), які здатні забезпечити суттєві позитивні наукові результати чи можуть мати значну практичну користь, мають важливе значення для підтримки вітчизняної науки.

Це завдання вирішують за допомогою експертної діяльності, зокрема наукової та науково-технічної експертизи [3]. Проводиться така експертиза згідно із Законом України «Про наукову і науково-технічну експертизу», прийнятим 10 лютого 1995 року за № 51/95-ВР [4]. Цей Закон визначає правові, організаційні та фінансові основи експертної діяльності у науково-технічній сфері, а також загальні основи і принципи регулювання суспільних відносин у галузі організації та проведення наукової і науково-технічної експертизи з метою забезпечення наукового обґрунтування структури та змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, наукових, науково-технічних, соціально-економічних, екологічних програм і проєктів, визначення напрямів науково-технічної діяльності, аналізу та оцінки ефективності використання науково-технічного потенціалу, результатів досліджень.

Відповідно до ст. 1 зазначеного Закону наукова і науково-технічна експертиза — це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів. Наукова і науково-технічна експертиза у сфері науково-технічних розробок і дослідно-конструкторських робіт, фундаментальних і прикладних досліджень, у тому числі на стадії їх практичного застосування (впровадження, використання тощо), проводиться науково-дослідними організаціями та установами, вищими навчальними закладами, іншими організаціями та окремими юридичними і фізичними особами, які акредитовані на цей вид діяльності.

Основними завданнями наукової і науково-технічної експертизи згідно зі ст. 2 Закону є:

- об'єктивне, комплексне дослідження об'єктів експертизи;
- перевірка відповідності об'єктів експертизи вимогам і нормам чинного законодавства;
- оцінка відповідності об'єктів експертизи сучасному рівню наукових і технічних знань, тенденціям науково-технічного прогресу, принципам державної науково-технічної політики, вимогам екологічної безпеки, економічної доцільності;
- аналіз рівня використання науково-технічного потенціалу, оцінка результативності науково-дослідних робіт і дослідно-конструкторських розробок;
- прогнозування науково-технічних, соціально-економічних і екологічних наслідків реалізації чи діяльності об'єкта експертизи;
- підготовка науково обґрунтованих експертних висновків.

Аналізуючи ці норми, слід зазначити, що попри доволі повне їх викладення вони потребують доповнення нормами стосовно визначення та встановлення співвідношення матеріальних і економічних витрат на проведення наукових

досліджень і тих наукових методів і технологій, які було використано під час проведення досліджень, а також результатів досліджень. Це забезпечить під час проведення наукової і науково-технічної експертизи встановлення більш оптимальної схеми проведення конкретного наукового дослідження та отримання результату, який реально відповідає витраченим зусиллям і коштам.

Згідно зі ст. 4 Закону суб'єктами наукової і науково-технічної експертизи є замовники, організатори експертизи, а також експерти. Замовниками наукової і науково-технічної експертизи можуть бути органи державної влади і органи місцевого самоврядування, підприємства, установи і організації, громадяни, зацікавлені у проведенні такої експертизи [4].

Організаторами наукової та науково-технічної експертизи є фізичні та юридичні особи, які на підставі доручення або договору із замовниками організовують та проводять експертизу і надають експертні висновки.

Експертизу можуть проводити:

- органи виконавчої влади у межах своєї компетенції;
- підприємства, установи та організації всіх форм власності, тимчасові творчі колективи, що здійснюють наукову і науково-технічну діяльність, спеціалізовані експертні організації;
- окремі експерти, групи експертів та експертні ради.

Об'єктами наукової та науково-технічної експертизи відповідно до ст. 5 Закону можуть бути:

- діючі об'єкти техніки (у тому числі військової) та промисловості, споруди, природні об'єкти тощо, стосовно яких виникає потреба отримати науково обґрунтовані експертні висновки;
- проекти, програми, пропозиції різного рівня, щодо яких необхідно провести науково обґрунтований аналіз і надати висновок про доцільність їх прийняття, впровадження, подальшого використання тощо [4].

Обов'язковій науковій і науково-технічній експертизі підлягають:

- державні цільові наукові і науково-технічні програми;
- міждержавні наукові та науково-технічні програми, що реалізуються на підставі міжнародних договорів України у межах її території;
- галузеві і міжгалузеві програми у сфері наукової та науково-технічної діяльності;
- інноваційні програми та проекти державного значення.

Аналізуючи встановлені Законом норми щодо суб'єктів та об'єктів наукової і науково-технічної експертизи, слід зазначити, що в МВС України наукову і науково-технічну експертизу повинні здійснювати Наукова рада МВС України та Управління професійної підготовки та освіти Департаменту кадрового забезпечення МВС України, створюючи відповідні експертні комісії для проведення експертизи наукової діяльності вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ і підприємств системи МВС України (з передбаченням у статутних документах науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів і підприємств системи МВС проведення наукової та науково-технічної експертизи для встановлення правової норми їх здійснення).

На сьогодні Наукова рада МВС України має всі підстави для проведення наукової і науково-технічної експертизи в системі МВС України. Так, пп. 2.1.10

Положення про Наукову раду МВС України (далі — Положення) як одне з основних її завдань передбачено проведення експертизи наукових і навчально-методичних праць за відповідними напрямками (спеціальностями) і освітньо-кваліфікаційними рівнями підготовки та схвалення рішень щодо надання підручникам і навчальним посібникам відомчого грифу «Схвалено для використання в навчально-виховному процесі» [5]. Також відповідно до п. 3.5 Положення до функцій цієї Ради належить проведення наукової експертизи проектів законодавчих та інших нормативно-правових актів, спрямованих на вдосконалення діяльності органів внутрішніх справ. Для вирішення окремих питань, що потребують поглиблених знань у відповідних галузях, Рада або секції Ради створюють експертні комісії з числа членів Ради, практичних працівників органів внутрішніх справ, наукових працівників науково-дослідних установ та вищих навчальних закладів МВС України, а також (за погодженням) фахівців Національної академії наук України, Академії правових наук України, Міністерства освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, вищих навчальних закладів (п. 4.8 Положення).

У разі створення міжвідомчої системи забезпечення проведення наукових досліджень і науково-технічних розробок відповідно до Концепції реформування наукової та науково-технічної діяльності в системі правоохоронних органів [6], затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 року № 649-р, оцінку наукової діяльності наукових установ правоохоронних органів можуть проводити створювані міжвідомчі експертні комісії. Доцільно створювати експертні комісії і у вищих навчальних закладах, наукових установах і на підприємствах МВС України, які займаються науковою та науково-технічною діяльністю, із залученням до їх складу професійних фахівців, що дозволить не тільки оцінити наукову діяльність установи, а й визначити шляхи її поліпшення. Результати та висновки проведеної наукової експертизи доцільно розглядати на вчених, наукових чи науково-технічних радах установ з прийняттям відповідних пропозицій. Роботу доцільно проводити на постійній плановій основі.

Водночас слід зазначити, що питання проведення наукової експертизи у відомчих нормативних документах визначено не повною мірою, зокрема, не чітко встановлено порядок проведення експертизи, визначено взаємодію суб'єктів експертизи та інші аспекти цієї роботи. Отже, потребує розробки та впровадження в практичну діяльність Положення про проведення наукової і науково-технічної експертизи у системі МВС України або доповнення Положення про організацію проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у системі МВС України відповідними нормами [7].

Для здійснення на постійній або професійній основі діяльності, пов'язаної з наданням експертних послуг, фізичні та юридичні особи, статутом яких передбачено таку діяльність, згідно зі ст. 7 Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу» повинні пройти державну акредитацію і отримати свідоцтво, яке підтверджує кваліфікацію його отримувача з питання організації та проведення наукової і науково-технічної експертизи [4].

Відповідно до зазначених норм ст. 7 цього Закону пропонується визначити у системі МВС України, закріпивши нормативно, перелік фізичних та юридичних осіб для надання послуг зі здійснення наукової та науково-технічної експертизи установ і підприємств, що не підпорядковуються МВС України, у сфері створення

засобів спеціальної техніки, озброєння, засобів бронезахисту, активної оборони тощо, а також у сфері проведення робіт із забезпечення боротьби зі злочинністю (юридичний, економічний, психологічний напрями). Такі заходи сприятимуть поліпшенню якості робіт, що виконуються в інтересах органів внутрішніх справ, забезпечать співробітництво виключно з провідними науковими установами у певній сфері наукових досліджень, дадуть змогу забезпечувати органи внутрішніх справ науковою продукцією високого рівня.

Відповідно до ст. 9 названого Закону наукова і науково-технічна експертиза проводиться у формі державної, громадської та іншої експертизи.

Державну наукову і науково-технічну експертизу згідно зі ст. 10 Закону проводять: органи виконавчої влади у сфері наукової і науково-технічної діяльності, а також за дорученням державних органів — підприємства, установи та організації, тимчасові експертні колективи, компетентні у відповідній галузі наукової і науково-технічної діяльності. Проведення державної наукової і науково-технічної експертизи є обов'язковим щодо державних цільових і міждержавних науково-технічних програм.

Громадську наукову і науково-технічну експертизу згідно зі ст. 11 Закону можна проводити у будь-якій сфері наукової і науково-технічної діяльності, що потребує врахування громадської думки, з ініціативи громадськості, об'єднань громадян, трудових колективів на основі договорів на проведення такої експертизи.

Інші наукові і науково-технічні експертизи згідно зі ст. 12 Закону можуть проводити наукові і науково-технічні установи, підприємства та організації різних форм власності і підпорядкування, а також спеціально створені експертні організації, статутна діяльність яких передбачає проведення таких експертиз, з ініціативи фізичних та юридичних осіб, зацікавлених в отриманні експертних висновків.

Висновок державної наукової і науково-технічної експертизи згідно зі ст. 24 Закону є обов'язковим для прийняття фізичними і юридичними особами до розгляду та врахування при обґрунтуванні структури і змісту пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, наукових і науково-технічних, соціально-економічних, екологічних програм і проектів, реалізації наукової і науково-технічної діяльності, аналізі ефективності використання науково-технічного потенціалу.

Водночас висновки громадської та інших наукових і науково-технічних експертиз відповідно до ст. 25 Закону мають, як правило, рекомендаційний характер. Державні органи беруть їх до уваги разом з висновками державної наукової і науково-технічної експертизи при прийнятті рішень про реалізацію науково-технічних програм, проектів, використання іншої науково-технічної продукції та розробок.

Отже, наукова експертиза наукової діяльності вищих навчальних закладів, науково-дослідних установ та підприємств системи МВС України є державною і її висновки є обов'язковими до виконання.

Державне управління у сфері наукової і науково-технічної експертизи відповідно до норми, встановленої ст. 28 Закону, здійснюють центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Міністерства, інші центральні органи виконавчої влади у межах своїх повноважень беруть участь в ініціюванні та реалізації наукової і науково-технічної експертизи, а також можуть виступати як її замовники або організатори експертизи.

Таким чином, МВС України не тільки забезпечує проведення наукової та науково-технічної експертизи галузевих установ, які займаються науковою

діяльністю, як зазначалось вище, а й повинно проводити експертизу установ, які співпрацюють з МВС України у галузі наукового забезпечення правоохоронної діяльності.

Проведення державної наукової і науково-технічної експертизи фінансується за рахунок державного бюджету, позабюджетних фондів або коштів замовника (ст. 31 Закону). При цьому кошти на проведення державної наукової і науково-технічної експертизи передбачаються у межах асигнувань на виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт і виділяються окремо. Експертиза, яку за дорученням державних органів проводить державна установа (організація), що перебуває на державному бюджеті, може фінансуватися і за рахунок бюджетних коштів, передбачених на утримання цієї організації.

Діяльність спеціалізованих державних експертних організацій, що здійснюють наукову і науково-технічну експертизу на замовлення фізичних і юридичних осіб на платних засадах, підлягає обов'язковій державній акредитації у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, уповноваженим Кабінетом Міністрів України.

Наукові організації Академії наук України, засновані на державній власності, вищі навчальні заклади, атестовані Міністерством освіти і науки України, провідні науково-технічні установи галузевих міністерств та інших центральних органів виконавчої влади можуть здійснювати спеціалізовану експертну діяльність без додаткової державної акредитації на підставі статутних положень, якими така діяльність передбачається.

Підбиваючи підсумки розгляду Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу», слід зазначити, що в Україні створено всі передумови для проведення наукової і науково-технічної експертизи. Що стосується проведення такої експертизи в системі МВС України та правоохоронних органах, то пропозиції повинні бути спрямовані на організацію цієї роботи у сфері наукової діяльності і передусім на забезпечення належного аналізу науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, наукових досліджень тощо, формулювання висновків щодо поліпшення цієї діяльності, поміркованого витрачання державних коштів та отримання дійсно високоефективних результатів наукової діяльності для впровадження їх у практичну діяльність органів внутрішніх справ.

Відповідно до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [8] держава забезпечує бюджетне фінансування наукової та науково-технічної діяльності (крім видатків на оборону) у розмірі не менше ніж 1,7 відсотка валового внутрішнього продукту України. Видатки на наукову і науково-технічну діяльність є захищеними статтями видатків Державного бюджету України. Як зазначає Т.О. Коломієць, ці норми чинного законодавства позитивно впливають на стан державного регулювання у сфері науки, оскільки зазначені відсотки не зменшуються залежно від політичних, соціально-економічних чи інших чинників. Згідно зі ст. 34 цього Закону бюджетне фінансування наукових досліджень здійснюється шляхом базового та програмно-цільового фінансування.

Базове фінансування виділяється для забезпечення:

– фундаментальних наукових досліджень;

– найважливіших для держави напрямів досліджень, зокрема в інтересах національної безпеки та оборони;

- розвитку інфраструктури наукової та науково-технічної діяльності;
- збереження наукових об'єктів, що становлять національне надбання;
- підготовки наукових кадрів.

Програмно-цільове фінансування проводиться на конкурсній основі для:

- науково-технічних програм і окремих розробок, спрямованих на реалізацію пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки;
- забезпечення проведення найважливіших прикладних науково-технічних розробок, які виконуються за державним замовленням;
- проектів, що виконуються у межах міжнародного науково-технічного співробітництва [3].

Отже, як видно з наведеного, метою наукової експертизи, крім дослідження, перевірки, аналізу та оцінки науково-технічного рівня об'єктів експертизи, є також і розробка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо фінансування наукових досліджень. Підтвердженням важливості економічної складової наукової експертизи та необхідності вибіркового спрямування коштів на проведення найважливіших для держави досліджень є і створення в Україні Державного фонду фундаментальних досліджень, нормативну базу діяльності якого становлять:

- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [8];
- Указ Президента «Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених» [9];
- Указ Президента України «Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України» [10];
- постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2001 року № 1717 «Про Державний фонд фундаментальних досліджень» [11] тощо.

На окрему увагу заслуговує питання щодо державної реєстрації результатів наукової і науково-технічної діяльності. Державна реєстрація результатів наукової і науково-технічної діяльності (науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій) проводиться відповідно до законів України «Про інформацію» [12], «Про науково-технічну інформацію» [13], «Про державну статистику» [14], «Про державну таємницю» [15]; постанов Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій» [17], «Про державний облік засекречених науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок і дисертацій» [18] тощо, а також згідно з Порядком державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій [19], який затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 27 жовтня 2008 року № 977, та аналогічним порядком стосовно науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, які містять відомості, заборонені для відкритої публікації.

Питанню проведення державної реєстрації результатів наукової і науково-технічної діяльності слід приділяти належну увагу під час проведення наукової і науково-технічної експертизи, адже створення у державі належної інформаційної системи за напрямом наукових досліджень забезпечить швидкий та повноцінний доступ до проведених наукових досліджень. Крім того, центральному органу виконавчої влади доцільно вести загальну статистику проведених ним або на його замовлення наукових і науково-технічних досліджень та інформації щодо їх результатів з метою раціонального використання бюджетних коштів і проведення

не тільки наукової експертизи, а й аналізу рентабельності проведених досліджень і результатів впровадження у практичну діяльність наукових і науково-технічних розробок.

Список використаної літератури

1. *Битяк Ю.П.* Административное право Украины [Электронный ресурс] / Ю.П. Битяк. — Харьков, 2003. — Режим доступа : <http://www.pravoznavec.com.ua/books/1/45/13/#chapter>.
2. *Голосніченко І.П.* Адміністративне право України: основні поняття : навч. посіб. / Голосніченко І.П., Стахурський М.Ф., Золотарьова Н.І. ; за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І.П. Голосніченка. — К. : ГАН, 2005. — 232 с.
3. *Адміністративне право України* [Електронний ресурс] : підручник / [за заг. ред. д.ю.н., проф. Т.О. Коломоець]. — К. : Істина, 2008. — Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrychnuku/admin-pravo/41-kolomoets/21727s-3html>.
4. *Про наукову і науково-технічну експертизу* : Закон України від 10 лютого 1995 року № 51/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1995. — № 9. — Ст. 56.
5. *Положення про Наукову раду МВС України* : наказ МВС України від 15 травня 2007 року № 154 / Нормативно-розпорядчі документи щодо наукової та науково-технічної діяльності ДНДІ МВС України. — К. : СПД «Чалчинська Н.В.», 2010. — 135 с.
6. *Концепція реформування наукової та науково-технічної діяльності в системі правоохоронних органів* [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 року № 649-р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.-cgi?nreg=649-2002-%F0>.
7. *Положення про організацію проведення науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт у системі МВС України* : наказ МВС України від 15 травня 2007 року № 154 / Нормативно-розпорядчі документи щодо наукової та науково-технічної діяльності ДНДІ МВС України. — К. : СПД «Чалчинська Н.В.», 2010. — 135 с.
8. *Про наукову і науково-технічну діяльність* : Закон України від 13 грудня 1991 року № 1977-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1992. — № 12. — Ст. 165.
9. *Про Положення про порядок надання грантів Президента України для підтримки наукових досліджень молодих учених* : Указ Президента України від 24 грудня 2002 року № 1210/2002.
10. *Про затвердження Положення про Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України* : Указ Президента від 8 квітня 2011 року № 437/2011.
11. *Про Державний фонд фундаментальних досліджень* : постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2001 року № 1717.
12. *Про інформацію* : Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1992. — № 48. — Ст. 650.
13. *Про науково-технічну інформацію* : Закон України від 25 червня 1993 року № 3322-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1993. — № 33. — Ст. 345.
14. *Про державну статистику* : Закон України від 17 вересня 1992 року № 2614-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР) — 1992. — № 43. — Ст. 608.
15. *Про державну таємницю* : Закон України від 21 січня 1994 року № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1994. — № 16. — Ст. 93.
17. *Про державну реєстрацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій* : постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 1992 року № 162.
18. *Про державний облік засекречених науково-дослідних, дослідно-конструкторських розробок і дисертацій* : постанова Кабінету Міністрів України від 10 березня 1994 року № 155.
19. *Про затвердження Порядку державної реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій* : наказ Міністерства освіти і науки України від 27 жовтня 2008 року № 977, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 6 квітня 2009 року за № 312/16328.